

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De Sacramentis In Genere

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XX. Soluuntur obiectiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53925](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53925)

zantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Et infra: Submittimus nos Patri, ut sanctificemur, &c.

CYPRIANVS, vel quicumque fuit auctor, in sermone de Baptismo Christi, prope initiū: Verborum, inquit, solennitas, & sacri inuocatio nominis, & signa institutionibus Apostolicis sacerdotum mysteria attributa, visibile celebrant Sacramentum rem verò ipsam Spiritus sanctus format & efficit, & consecrationibus visibilibus inuisibiliter manum totius bonitatis auctor apponit.

AMBROSIVS lib. 2. de Sacramentis, cap. 15. Venit, inquit, sacerdos, precem dicit ad fontem, inuocans Patris nomen, & præsentiam Filij, & Spiritus sancti, utitur verbis cælestibus Cælestia verba, quæ Christi sunt, quod baptizemus in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Si ergo ad hominis sermonem, ad inuocationem sancti, aderat præsentia Trinitatis, quantum magis ibi adest, ubi sermo operatur æternus? Similia dicit de verbis Eucharistiæ, lib. 4. de Sacramentis, cap. 4.

AVGVSTINVS lib. 3. de Baptismo contra Donatistas, cap. 10. Non est, inquit, aqua prophana, & adultera, super quam nomen Dei inuocatur, etiamsi à prophanis, & adulteris inuocetur, quia nec ipsa creatura, nec ipsum nomen adulterum est. Baptismus verò Christi verbis Evangelicis consecratus, & per adulteros, & in adulteris sanctus est, quamuis illi sint impudici, & immundi, quia ipsa eius sanctitas pollui non potest, & Sacramento suo diuina virtus assistit. Et lib. 5. c. 20. Si ergo ad hoc valet, quod dictum est in Euangelio, Deus peccatorem non audit: ut per peccatorem Sacramenta non celebrentur, quomodo exaudit homicidam deprecantem, vel supra aquam Baptismi, vel super oleum, vel super Eucharistiam, vel super capita eorum, quibus manus imponitur? quæ omnia tamen, & sunt, & valent etiam per homicidas.

CAPVT XX.

Soluuntur obiectiones.

OLVENDAE supersunt obiectiones Caluini, qui PRIMO loco profert testimonium S. AVGVSTINI extract. 80. in Ioan. vbi S. Augustinus, postquam dixerat: Vnde tanta virtus aquæ, ut cor-

pus tangat, & cor abluat? Adiungit: Nisi faciente verbo non quia dicitur, sed quia creditur. Nam & in ipso verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens: hoc est verbum fidei, quod predicamus. Unde in Actis Apostolorum; Fide mundans corda eorum. Et Petrus Apostolus; Sic nos Baptisma saluos facit, non depositio sordium carnis, sed conscientie bonae interrogatio. Hoc est, verbum fidei, quod predicamus. Hæc ille.

RESPONDEO; Locus hic mirè torquere solet non nullorum, cum tamen non usque ad eò obscurus esse possit, cum sit pars quædam concionis ad populum habitæ, nisi fortè credimus S. Augustinum per ænigmata prædicare solitum, vt Oedipus opus esset ad eum intelligendum. Referam igitur quid alii sentiant, & refellam ea, quæ non videntur rectè dicta.

PRIMUM igitur Calvinus contendit, totum hunc locum de concione intelligendum. Sed fallitur apertissimè, PRIMO quoniam AVGVSTINVS ait: *Detrahe verbum, quid est aqua nisi aqua?* At detractò verbo concionis, adhuc aqua Baptisma non est pura aqua, sed aqua sacra, & Sacramentalis. nam apud nos nulla fit concio in Baptismo, & tamen Baptismum nostrum verum Sacramentum Calvinus esse fatetur, lib. 4. In fine cap. 15. §. 16.

SECUNDO, AVGVSTINVS ait: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum.* At concio non accedit ad elementum, sed præcedit, vt ipse idem Calvinus docet, lib. 4. cap. 14. §. 3. Oportuisset ergo, vt diceret; *Accedit ad verbum elementum, & fit Sacramentum.*

TERTIO AVGVSTINVS ait: *Unde tanta virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo?* Et infra: *Mundatio nequaquam fluxu & labili tribueretur elementis, nisi adderetur in verbo.* Vbi fatetur Augustinus, ipsam etiam aquam vim habere mundandi, sed eam non ex se habere, sed à verbo. At concio nihil tribuit aquæ; tota enim refertur ad instruendos auditores, non ad sanctificandam aquam. Immo illi nobis obiicit Calvinus in commentario, cap. 5. ad Ephesios, tanquam valde absurdum, quod in Sacramētis interdum verba referamus ad ipsum elementum consecrandum, & non ad populum instruendum.

QUARTO, AVGVSTINVS ait: *Hoc verbo, vt mundare possit*

fit, consecratur & Baptismus. At idem Augustinus docet verbum, quo Baptismus consecratur, esse illam inuocationem: *In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti*. Sic enim loquitur, lib. 3. de Baptismo, contra Donatistas, cap. 15. *Quãobrem si Euangelicũ verbum, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti Marcion Baptismum consecrabat, integrum erat Sacramentum*. Id ipsum repetit in infinitis locis.

QVINTO, AVGVSTINVS ait: *Hoc verbum fidei tantũ vala in Ecclesia Dei, vt per ipsam credentem, offerentem, benedicientem, tingentem etiam tantillum mundet infantem, quamvis nondum valentem corde credere ad iustitiam, & ore confiteri ad salutem*. At verbum concionale nihil prodest, nisi actu credatur, vt notũ est. non igitur Augustinus de concionali verbo loquitur.

Reiecta igitur Caluini sententia, quidam ex Catholicis docent, Augustinum loqui de verbo non concionis, nec consecrationis, sed institutionis Sacramenti: illud enim suo modo efficit Sacramentum, consecrat aquas, mundat infantem, &c.

Sed neque hæc explicatio admitti potest. PRIMO, quoniam non tollit difficultatem, quam aduersarius nobis obiecit, ex illis verbis: *Non quia dicitur, sed quia creditur* Et ex illis: *Hoc est verbum fidei, quod prædicamus*; quæ verba ter repetuntur hoc loco ab Augustino.

Nihil enim horum quadrat in verba institutionis Sacramenti. Nam verba institutionis non idè vim habent, quia creduntur, sed quia dicta sunt à Domino, qui solus potuit ex elementis facere Sacramenta. Neque verba institutionis sunt propriè verbum fidei, quod prædicamus: nam ibidem explicat AVGVSTINVS, quod sit hoc verbum fidei, cum ait: *Quia si confessus fueris in ore tuo, quia Dominus est IESVS, & credideris in corde tuo, quia Deus illum suscitauit à mortuis, saluus eris*.

SECUNDO, AVGVSTINVS præter verbum, de quo hîc loquitur non agnoscit in Sacramento aliud verbum; sed nudum ac solum elementum, vt patet ex illis verbis: *Detrahe verbũ, quid est aqua nisi aqua?* Et: *Accedit verbum ad elemẽtum, & fit Sacramentum*. Et: *Vnde tanta virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo?* Non igitur hoc verbum est verbum institutionis, cum certum sit præter verbum

bum institutionis, Sacramenta constare ex verbis, & elementis, & non esse nuda elementa.

Alia item Catholicorum sententia est, Augustinum loqui solum de verbo caeremoniali, seu consecratorio. Quae sententia melior est ceteris duabus; tamen habet hoc unum incommodum, quod non potest reddere causam, cur *AVGVSTINVS* allegauerit ex cap. 10. epistolae ad Romanos illa verba *Hoc est verbum fidei, quod praedicamus. Quia si confitear in corde tuo, &c.* Et rursus cur paulo infra allegauerit illa ex cap. 15. Actor. *Fide mundans corda eorum.* Et ex 1. Pet. 3. *Non carnis depositio sordium, sed conscientiae bonae interrogatio.* Et denique illa ex capite 15. Ioan. *Iam vos mundi estis propter sermonem, quem loquutus sum vobis.* Nam nihil heri trahi potest, ad verba consecrationis, nisi per summam viam, & nisi ex concione populari, ut supra dixi, enigmata faciamus.

Quo igitur, Augustinum hoc loco non semper loqui de eodem verbo, sed nunc de Sacramentali, nunc de concionali, ut ex argumentis iam factis planum factum est.

DICES, ergo *AVGVSTINVS* in perpetua aequiuocatione versatur, cum iisdem sententiis tam differenter accipiat nomen verbi: exempli causa, cum dixisset: *Vnde tanta virtus aquae ut corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo.* Subiungit: *Non quia dicitur, sed quia creditur;* ubi aperte loquitur de verbo concionali: proinde aut etiam antea loquebatur de concionali, aut vitiosam aequiuocationem committit.

PRAETEREA ad probandum, aquam habere vim ex verbo, profert testimonium B. Pauli, ex cap. 10. ad Rom. *Hoc est verbum fidei, quod praedicamus. Quia si confitear, &c.* Et illud Actor. 15. *Fide mundans corda eorum.* Et illud 1. Pet. 3. *Non carnis depositio sordium, sed conscientiae bonae interrogatio.* Et addit: *Hoc est verbum fidei, quod praedicamus.* Sed quid, quaeo, probat Augustinus, si aequiuocè de verbo loquitur?

DENIQUE in extrema concione cum dixisset, aqua per verbum mundari infantem, subiungit continuo: *Hoc totum fit per verbum, de quo Dominus ait; Iam vos mundi estis propter verbum, quod loquutus sum vobis.* quae verba de concione Domini sunt intelligenda necessario. Quare vel etiam superiora intelligi debent de concionali verbo, & non de Sacramenta-

mentali, vt nos paulò antè dicebamus; vel erit in his verbis intolerabilis æquiuocatio.

RESPONDEO, nullam esse in verbis Augustini æquiuocationem. Siquidem ipse explicanda suscepit illa verba Domini, Ioan. 15. *Iam vos mundi estis propter verbum, quod loquutus sum vobis.* Dum autem illa verba explicaret, proposuit sibi ipsi quæstionem, cur non dixerit potius Christus; Iam vos mundi estis propter Baptismum, quo loti estis. Nam etiam si verbum Domini prædicatum mundat, quatenus gignit fidem, quæ est initium iustificationis, tamen etiam Baptismus mundat, cum statim abluat sordes omnium peccatorum.

Ad hanc quæstionem respondet, Christum dixisse: *Vos mundi estis, propter verbum,* & non dixisse: *Mundi estis propter Baptismum,* quia in omni mundatione, siue ea fiat in Sacramento, siue extra Sacramentum, semper vis mundandi oritur ex verbo. Nam si fit mundatio extra Sacramentum, necessario fit per actualem fidem: fides autem ex auditu: auditus autem per verbum Christi, Rom. 10. Si verò mundatio fit in Sacramento; elementum quidem est, quod mundat, sed vt mundare possit, adiungitur ei verbum consecrationis. Semper igitur mundatio oritur ex verbo. Quocirca sanctus Augustinus illa verba Domini: *Vos mundi estis propter verbum, quod loquutus sum vobis,* non restringit ad verbum concionis, sed generaliter accipit; & in toto reliquo sermone id vnum probare conatur, omnem mundationem fieri per verbum: idcirco promiscuè adfert argumenta, & testimonia, nunc de verbo Sacramentali, nunc de concionali, quia illi perinde est, modò demonstret verbum esse, quod mundat.

Ex hoc fundamento facile explicabuntur tria illa loca, vbi videbatur esse vitiosa æquiuocatio. PRIMVS locus erat: *Vnde tanta virtus aquæ, vt corpus tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo, non quia dicitur, sed quia creditur?* Hæc verba à nonnullis intelliguntur idè esse dicta, quia nisi adsit fides vel propria in adultis, vel aliena in paruulis, Sacramentum nihil efficit. Sed hoc non rectè dicitur. Quia licet fides in adultis requiratur, vt dispositio quædam ad Sacramentum fructuosè recipiendum, tamen non est fides, quæ dat virtutem mundandi elemento: non enim idè aqua habet vim mundan-

di,

di, quia ego credo, sed quia est Sacramentum à Deo institutum.

Id autem quærit A V G V S T I N V S, unde sit virtus aquæ, non cui proficit aqua. Illud ergo: *Non quia dicitur, sed quia creditur*, significat, verbum Sacramentale non dare vim aquæ, ut est res quædam naturalis, id est, aër percussus; sic enim nihil melius est verbū elemento: sed ut est res spiritualis, & sola fide cognoscibilis, nimirum, ut continet inuocationem Trinitatis, quomodo etiam signum crucis, & nomen I E S V S, honorabile est, & vim habet operandi miracula, ac dæmones coercendi; non ut est res naturalis, & sensu corporeo perceptibilis, sed ut representat rem diuinam ita ut sensus sit: (Verbum non quia dicitur, sed quia creditur;) id est, non quatenus auribus sentitur, sed quatenus fide percipitur.

Esse autem hunc sensum verum huius loci, patet ex sequentibus verbis: *Nam*, inquit, *et in ipso verbo aliud est sonum transiens, aliud virtus manens.* vbi id vocat sonum transeuntem, quod vocauerat, Verbum quia dicitur; id vocat virtutem manentem, quod vocauerat, verbum quia creditur.

P R A E T E R E A illud: *Quia creditur*, vel significat, quia creditur actu, vel quia est obiectum fidei, & proinde res fide perceptibilis: non autem potest significare, quia creditur a Deo, nulla enim actualis fides est in rigore necessaria ad Baptismum. Nam non requiritur fides actualis suscipientis Baptismum, ut patet in paruulis, quos Augustinus hoc loco dicit verissime per verbum in Sacramento mundari, etiam si non valeant corde credere, & ore confiteri. Nec requiritur fides ministri, aut parentum, aut quorumlibet offerentium, & susceptorum, ut idem Augustinus probat in epist. 23. ad Bonifacium, vbi dicitur, verè mundari paruulos etiam si baptizentur, vel offerantur ab infidelibus. Cuius igitur fides actualis requiritur, si nec suscipientis, nec dantis, nec offerentis?

D I C E S, requiritur fides Ecclesiæ. S E D quid si nullus in Ecclesia actum fidei exerceret, dum infans ab infideli baptizatur? quid si per impossibile Ecclesia tota periret, & tamen Turca quispiam, qui nosset res nostras, infantem baptizaret cum intentione faciendi quod Christus instituit, & Ecclesia faciebat? certè ille esset baptizatus. Verum est tamen, quod Augustinus & alij dicunt, infantes baptizari in fide parentum, vel

vel Ecclesiæ, quia de facto, si nullus esset fidelis, certè nullus moueretur ad baptizandum infantes: sed nõ ideò fides actualis ita requiritur, vt sine illa Baptismus infructuosus esset.

Est autem hîc diligenter NOTANDVM, non negari ab Augustino, verbum ipsum, vt dicitur, & vt est res sensibilis, habere virtutem; nam si aqua ipsa habet virtutem mundandi, quantò magis verbum, etiam vt sensibile? sed negari virtutem illam esse a verbo, vt est res sensibilis. Itaque totum Sacramentum habet virtutem, sed habet à verbo, vt verbum est res spiritualis, & sola fide cognoscibilis.

ALTER locus difficilis erat, vbi Augustinus allegat Scripturas, Roman. 10. Actor. 15. & 1. Pet. 3. SED respondeo, illa loca non allegari ad probandum, vim mundandi esse in aqua à verbo; sed ad probandum in genere, verbum habere vim mundandi: ille enim est Augustini scopus, vt diximus. Et quia id iam probauerat ex eo, quod verbum Sacramentale dat vim mundandi elemento: idem probat testimoniis illarum Scripturarum. Nam illa loca demonstrant fide purgari corda hominum, fidem autem nasci ex verbo prædicationis; ex quibus sequitur, verbum vim habere mundandi.

TERTIVS locus difficilis erat in fine sermonis, vbi postquam dixerat, verbo Sacramentali mundari infantes, addidit: *Totum hoc fit per verbum, de quo Dominus ait; Iam vos mundi estis propter verbum, quod loquutus sum vobis.* SED iam responsum est, ista verba Domini ab Augustino restringi ad sermonem, quem Dominus loquutus fuerat post vltimam cœnam, sed intelligi de verbo generaliter, vt sensus sit; Vos mundi estis, propter verbum meum, siue quod me concionante audistis, & credidistis, siue quo in Baptismo sanctificati estis. Atque hæc de isto loco Augustini, ac de præcipuo argumento Caluini.

Altera obiectio est Caluini, Brentij, Kemnitij, & aliorum, quòd sit species quædam magicæ incantationis, demurmurare certa verba super aquam, vel panem, aut aliud eiusmodi mutum elementum.

SED hæc non tam obiectio, quàm horribilis blasphemia est. Nã in primis duo sunt, quæ damnantur in incantationibus magicis. VNVM, quòd aliqui putent in certis figuris, aut verbis esse naturalem virtutem aliquid efficiendi, atque hæc quidem
super-

superstitio est; cum certò constet, nec figuras, nec verba vim naturalem ullam habere aliquid efficiendi. ALTERVM, quòd alij existiment, figuras, aut verba nihil ex se habere virtutis, tamen ex pacto cum Diabolo inito adhiberi ad res certas efficiendas; & hæc propriè magica est incantatio, & peccatum maximum.

Porrò verba Sacramentalia omnes fatemur nullam vim naturalem habere; idè enim dicimus requiri diuinam institutionem, vt ex Dei institutione efficiant, quòd ex se facere non poterant. Estque mera calumnia Caluini, lib. 4. cap. 14. §. 4. quòd solo strepitu verborum sine sensu, & fide vtamur ad elementum consecrandum; & Kemnitij in Examine, parte 2. pag. 101. qui dicit nos vim ponere in syllabis, & characteribus, neglecto sensu verborum. Ita enim sunt mera mendacia: nam nos in characteribus, nec in sono, aut numero syllabarum, sed in sensu, & significatione vim ponimus, idque ex Christi institutione.

Siquidem fatentur omnes Catholici, quauis lingua vtamur, verè perfici Sacramentum, modò sensus sit idem; constat autem eadem verba, si diuersis linguis effèrantur, vel scribantur, diuersos habere characteres, diuersum sonum, diuersum numerum syllabarum. Sequitur igitur, vt existimemus, vt verè existimamus, ea ex pacto, & promissione Christi vim habere; quæ si magia est, quid aliud sequitur, quam vt Christus sit Diabolus? Nam cum omnis magia pendeat ex pacto Diaboli, vis autem Sacramentalium verborum pendeat ex pacto Christi: manifestè sequitur, aut nullam in Sacramentis nostris esse magiam, aut Christum esse Diabolum. Ad hæc igitur horribilem impietatem aduersarij nostri deuenerunt, vt ex Christo Diabolum faciant;

DICENT, se non facere Christum Diabolum, quia Christus non instituit eiusmodi verborum pronunciationem super muta elementa. SED iam satis probauimus, Christum instituisse. Ceterum quæro ab eis, an credant Christum potuisse instituere eiusmodi signa, quæ vim haberent ex pacto ipsius aliquid operandi. Non, opinor, negabunt, nisi Christum negent esse Deum.

Nam Deus, Num. 5. instituit verba quædam, quæ dicerentur super aquas, ac voluit eam esse vim illorum verborum, vt

virtu-

virtutem tribuerent aquis continuò interficiendi mulieres adulteras, si ab eis biberentur. Item Num. 21 instituit, vt qui aspicerent æneum serpentem, continuò curarentur à morſu serpentium ignitorum. Et Christus ipſe, nonne verbis, aut manus impositione, aut etiam luto, & ſputo, pellebat morbos? Potuit igitur Christus hoc instituere, vt verba Sacramentalia vim habeant ex pacto ipſius.

Rurſus autem quæro, an ſi id Christus inſtituiſſet, quod etiam facere potuiſſet conſtitit, eſſet magia, nec ne? Si dicant magiam futuram fuiſſe, apertè fatentur, Christum eſſe Diabolum: ſi negant futuram fuiſſe magiam, non poſſunt vlla ratione nos magos appellare: id enim ſolùm facimus, quod Christum inſtituiſſe credimus. Si autem Christus id non inſtituiſſet, falleremur ſimpliciter, ſed nulla ex parte magiæ crimen nos attingeret.

D E N I Q U E verba, & ſigna magica, non habent vllam vim; neque enim Diabolus dare poteſt rebus virtutes, ſed ſolus Diabolus operatur ad eorum præſentiam. At verba, & ſigna Sacramentalia vim habent à Deo operandi quod ſignificant: quare longè mirabilius, & ſublimius agunt, quàm vllæ incantationes poſſint.

T E R T I A obiectio Caluini ſumitur ab auctoritate Chriſti, Apoſtolorum, primitiuæ Eccleſiæ, & ipſius Dei: *Nec eſt*, inquit lib. 4. cap. 14. ſ. 4. *quod in hac probatione laboremus, quando minimè obſcurum eſt, quid Chriſtus fecerit, quid nobis facere mandauerit, quid ſequuti ſint Apoſtoli, quid purior Eccleſia obſeruauerit: immò ab initio uſque mundi notum eſt, quoties ſignum aliquod obtulit Deus ſanctis Patribus, inſeparabilem fuiſſe doctrinæ copulam, ſine qua attoniti nudo aſpectu ſenſus noſtri redderentur. Ergo quum de verbo Sacramentali ſeri mentionem audimus, promiſſionem intelligamus, quæ clara voce à miniſtro prædicata plebem eo manu ducat, quo ſignum tendit, ac nos dirigit.]*

S E D nihil eſt etiam quod nos in reſponſione laboremus. Nam minimè obſcurum eſt, Chriſtum nullam præmiſiſſe concionem, cùm Euchariftiam primus conſecrauit, & vt deinceps idem faceremus, mandauit. Vide Matth. 26. Luc. 22. & 1. Corinth. 11. Notum eſt etiam quid Apoſtoli, & veteres Pa-

tres

tres sequuti sint, ex his testimoniis, quæ nos paulò antè citauimus. Calvinus enim nullum attulit testimonium, præter vnum Augustini, quòd iam à nobis est explicatum. Denique non negamus, & Deum cum signa dedit Patribus, eorum vim explicuisse, & nobis idem esse faciendum, dum Catechumendos instituiamus; sed non rectè inde colligit Calvinus, verbum Sacramentale nihil esse, nisi concionem. Aliud enim est concionari, aliud Sacramenta celebrare: vtrumque fieri debet, sed non idcirco distinguenda non sunt, & tempora, & officia.

CAPVT XXI.

Res, & verba Sacramentorum ita determinata esse, vt nihil addere, minuere, aut mutare liceat.

SEQVITVR TERTIA quæstio de causis intrinsicis, vt rum res, & verba Sacramentorum ita sint certa & determinata, vt nihil in eis mutari possit. Et quidem apud Catholicos nulla ferè dissensio est, magisque explicatione, quam altercatione res indiget.

Apud hæreticos veteres non deerant, qui res, & verba Sacramentorum inuerterent, ac præcipuè apud Gnosticos, de quibus vide Irenæum, lib. 1. cap. 9. & 18. & Epiphaniû hæretic. 26. Interim tamen omnes, qui Sacramentis utebantur, res, & verba determinata habere volebant, & vt plurimum non recedebant à verbis in Euangelio præscriptis. Sic enim ait Augustinus, lib. 7. de Baptismo contra Donatistas, cap. 25. *Facilius inueniuntur hæretici, qui omnino non baptizent, quam qui non illis verbis baptizent.*

At nostro tempore Martinus Lutherus hæreticorum omnium audacissimus, nouâ hæresim excogitauit, videlicet non requiri certa verba in Sacramentis. Sic enim loquitur in libro de captiuit. Babylonica, cap. de Baptismo: *Quocunque modo tradatur Baptismus, modò non in nomine hominû, sed in nomine Domini tradatur, verè saluum facit: immò non dubitem, si quis in nomine Domini suscipiat, etiam si impius minister non det in nomine Domini, verè baptizatum esse in nomine Domini.* Hæc ille, Itaq; secundû Lutherum, si quis dicitur